XOGĦOL TA' VALUR • XOGĦOL TA' VALUR • XOGĦOL TA' VALUR •

ART WORKS

XOGĦOL TA' VALUR

GWIDA GĦAL EDUKAZZJONI U KARRIERA FL-ARTI.

Ippubblikat għall-ewwel darba fl-2025 mill-Kunsill Malti għall-Arti

Chairman Eżekuttiv Dr Luke Dalli

Eżekuttiv tal-Edukazzjoni u l-Iżvilupp Dr Nikki Petroni

Kap tal-Komunikazzjoni Maria Angela Vassallo

Eżekuttiv (Impenn Diġitali) Eleonora Ruggieri

Eżekuttiv tal-Komunikazzjoni Angelica Vella

Miktub minn Maria Muscat

Disinn Sour Punch

Il-Kunsill jixtieq jirringrazzja lil dawk kollha li kkontribwixxew għar-riċerka u l-proċess ta' konsultazzjoni tal-kampanja ArtWorks.

XOGĦOL TA' VALUR • XOGĦOL TA' VALUR • XOGĦOL TA' VALUR •

ART WORKS

GWIDA

GĦAL EDUKAZZJONI U KARRIERA FL-ARTI.

WERREJ

1 INTRODUZZJONI
Merħba għal Ħajja fl-Arti

3 ANTONELLA GALEA LOFFREDA
Fi Kliemhom

5 IMMA QABEL XEJN X'INHI ARTWORKS?

7 SEAN BORG
Fi Kliemhom

9 GĦALIEX L-ARTI?

11 FLORINDA CAMILLERI
Fi Kliemhom

13 KARRIERA FL-ARTI
Mnejn nibda?

15 X'TIP TA' XOGĦLIJIET
tista' ssib hemm barra?

18 IBQA' TGĦALLEM
Ikseb Ħiliet

19 ALAN MONTANARO
Fi Kliemhom

23 ANN-MARIE BUCKLE
Fi Kliemhom

27 DARREN TANTI
Fi Kliemhom

29 FITTEX APPOĠĠ
Finanzjament, għotjiet u inizjattivi

31 DAVID SERGE
Fi Kliemhom

34 KUNTATTI
Itlob L-Għajnuna

35 LEE-N ABELA
Fi Kliemhom

Għeżież,

MERĦBA.

Huwa ta' pjaċir kbir għalija li nilqgħakom f'din il-gwida, parti essenzjali mill-kampanja ArtWorks. Din l-inizjattiva twieldet mill-fehma li l-arti għandha rwol fundamentali fl-edukazzjoni u fil-ħajja professjonali. Għaldaqstant, hi impenjata li tqiegħed il-kreattività fil-qalba tat-tagħlim u bħala parti naturali mill-esperjenza professjonali ta' kuljum.

Il-mira tagħna hi li noħolqu spazji fejn l-arti u t-tagħlim jiltaqgħu, fejn l-istudenti u l-edukaturi jiskopru l-valur tat-tħaddim tal-immaġinazzjoni u fejn kull min hu interessat fil-qasam kreattiv isib l-appoġġ u l-opportunitajiet li jixraqlu.

Din il-gwida hija maħsuba mhux biss bħala għodda prattika, iżda wkoll bħala sors ta' ispirazzjoni għal kull min jixtieq jagħmel il-pass li jmiss f'din il-mixja. Permezz tagħha, irridu nagħtu leħen lil dawk li diġà għażlu l-vjaġġ kreattiv tagħhom, waqt li nħeġġu lil oħrajn biex jaraw fl-arti għodda u triq lejn futur aktar b'saħħtu u sostenibbli.

Nittama li hekk kif tkunu qiegħdin tqelbu dawn il-paġni, issibu l-enerġija u l-motivazzjoni biex tħaddnu l-arti mhux biss bħala esperjenza personali u professjonali, iżda wkoll bħala parti minn futur kollettiv.

Bl-isbaħ xewqat,

Dr Luke Dalli
Kap Eżekuttiv
Kunsill Malti għall-Arti

INTRODUZZJONI

MERĦBA GĦAL ĦAJJA FL-ARTI.

Is-setturi kulturali u kreattivi f'Malta qed jiffjorixxu. Permezz ta' ArtWorks, il-Kunsill Malti għall-Arti qed jippromwovi u jinvesti fl-arti bħala għodda dinamika ta' tagħlim u triq differenti li twassal għal karriera. Jekk qed taħseb li l-passjoni tiegħek ssarrafha f'karriera u qed tħewden mnejn se tibda, aħna qegħdin hawn biex niggwidawk.

Mnejn nibda?

Lil min inkellem?

X'nista' nistudja?

Nifhmu li jista' jkollok ħafna mistoqsijiet, li kull forma ta' arti toffri diversi mogħdijiet għal karriera u li bħala għażla jaf tinħass mhux daqstant ovvja jew popolari. Madankollu, jekk taħseb ftit, l-aktar persuni li jispirawk fid-dinja tal-arti llum, xi darba kienu fl-istess qagħda li tinsab fiha inti, jistaqsu l-istess mistoqsijiet u affaċċjati bl-istess dubji.

F'dan il-manwal se tiltaqa' ma' wħud minnhom – persuni li joħolqu, jgħallmu u jispiraw f'kull jum ta' ħajjithom. Aqra l-istejjer ta' dawn il-professjonisti li qabdu l-mogħdija li tagħti lejn is-setturi kulturali u kreattivi u rnexxew. Kull triq hija twila u mserrpa, imlewna u eċitanti, u ebda storja mhi bħall-oħra.

Nista' nikseb fondi?

Dan il-manwal huwa punt tat-tluq informattiv – jelenka r-riżorsi lokali, l-iskemi ta' finanzjament u l-punti ta' kuntatt. Nittamaw li jiggwidak u jispirak taqbad ħajja fl-arti!

ANTONELLA GALEA LOFFREDA

Attriċi, Preżentatriċi u Producer

X'tagħmel f'xogħlijietek?
Nilbes il-kappell ta' attriċi, preżentatriċi u producer, u naqleb minn wieħed għall-ieħor; anki jekk fil-fond ta' qalbi nħossni qabel kollox attriċi, u nixtieq nista' niddedika aktar ħin għal dan l-irwol. Minħabba li huma dawn it-tlett irwoli li jagħtuni x'niekol, biex inkun sostenibbli, ikolli nsib bilanċ bejniethom. Meta nirreċta, irrid nitgħallem l-iskritt u hemm ħafna xogħol marbut mal-karattru, fosthom li nanalizza l-irwol u nirriċerka l-perjodu u l-kuntest li d-dramm huwa ambjentat fih. Wara, inqatta' bejn sitt u tmien ġimgħat ta' rehearsals. Fl-irwol ta' preżentatriċi u producer għar-radju u/jew it-televiżjoni, nirriċerka u nikteb l-iskritti qabel nipproduċi. Kull proġett jitlob minni bil-mod tiegħu u kull irwol jagħtini xi ħaġa differenti – ir-reċtar iħallini nesplora fil-fond il-karattri, il-produzzjoni tippermettili noħloq il-proġetti tiegħi, u b'differenza mir-reċtar, meta nkun qed nagħmilha ta' ħaddieħor, fil-preżentazzjoni nkun jiena nnifsi u personalment verament napprezza r-rabta mal-udjenza.

> "TIBŻAX MINN TAĦRIĠ U KORSIJIET AKKREDITATI FL-ARTI – JAGĦTUK BAŻI SODA U JIFTĦULEK BIBIEN GĦAL AKTAR U AKTAR OPPORTUNITAJIET."

X'ispirak li taqbad din il-karriera?
Matul il-karriera tiegħi, iltqajt ma' ħafna persuni li ispirawni, imma kien il-perjodu ta' tliet snin ta' taħriġ intensiv ta' drama fl-1996 li l-aktar wassalni għal din il-karriera. F'dak iż-żmien tħarriġt ma' wħud mill-aqwa għalliema fix-xena teatrali lokali. Kienu ispirazzjoni kbira u għenuni nirfina senegħti fi żmien meta għalija t-teatru u l-midja kienu għadhom passatempi. Madankollu, inqaleb verament kollox meta l-għarus tiegħi ta' dak iż-żmien, illum żewġi, li kellu esperjenza konsiderevoli ta' xogħol wara l-kwinti u produzzjoni, lesta l-istess taħriġ għall-atturi, u jiena rrealizzajt, li nistgħu ningħaqdu flimkien u noħolqu l-produzzjonijiet tagħna. Huwa hemmhekk meta fhimt li ridt nieħu l-qabża u nimpenja ruħi għalkollox għal din il-karriera.

Tista' taqsam magħna xi ħaġa li inti kburija biha?
Xi ħaġa li jiena kburija biha hija l-kollaborazzjoni. Jiena nfittex b'żelu opportunitajiet biex naħdem ma' persuni minn sfondi kreattivi differenti. Nemmen li tikseb l-aqwa riżultati meta taqsam l-ideat u tirrispetta l-punti b'saħħithom ta' ħaddieħor. Din l-attitudni mhux biss issaħħaħ ir-riżultati imma wkoll trawwem żvilupp fiż-żewġ naħat.

Imma qabel xejn

X'INHI ARTWORKS?

L-irwol edukattiv u professjonali tal-arti jeħtieġ jiġi sostnut u mkabbar. Huwa għalhekk li l-Kunsill Malti għall-Arti ħoloq il-kampanja ArtWorks.

Il-Kunsill Malti għall-Arti qed jissieħeb ma' persuni u l-partijiet ikkonċernati ewlenin fis-settur edukattiv u kulturali biex jidentifika sfidi u opportunitajiet komuni għal żvilupp indirizzati mill-kampanja.

BIEX INKABBRU L-KREATTIVITÀ

biex ngħinu nrawmu ambjenti edukattivi li fihom, il-kreattività, il-ħsieb kritiku, u l-kollaborazzjoni jsiru biċċa waħda mit-tagħlim.

BIEX NGĦINU L-EDUKATURI

Nixprunaw metodi pedagoġiċi kreattivi u l-aqwa prattiċi biex intejbu l-benesseri u l-prestazzjoni tal-għalliema u l-istudenti.

BIEX NIMLEW IL-LAKUNI

Noħolqu spazji u opportunitajiet għal djalogu bejn ambjenti edukattivi u l-industrija kulturali u kreattiva biex permezz tagħhom iż-żewġ setturi jsibu sinerġiji bejniethom.

SEAN BORG

Artist Indipendenti

X'tagħmel bħala artist indipendenti?
Diversi affarijiet. Bħala mużiċist, kantant u attur – nagħti prestazzjonijiet – imma nikteb ukoll. Jiena wkoll professjonist fil-marketing. Iggradwajt fil-Marketing mill-Università, u llum kważi naħdem esklużivament fil-marketing għas-settur kulturali. L-interessi u l-ħiliet tiegħi jirkbu fuq xulxin u jitimgħu wieħed lill-ieħor, u dejjem inħoss li nista' nerġa' ndur għall-marketing jekk l-affarijiet ma jmorrux kif nixtieq. Meta kont iżgħar, ma kontx nimmaġina li hu possibli taħdem għal rasek u quddiemi ftit kelli mudelli li kienu qed jirnexxu b'mod sostenibbli li stajt nimxi fuq il-passi tagħhom. Madankollu, meta ħdimt mal-V'18 ħadt l-ewwel dewqa ta' xi tfisser taħdem fis-settur kulturali biss u qatt ma ħarist lura.

Xi sfidi ssib bħala xi ħadd li jaħdem għal rasu?
Minkejja li x-xena tal-arti esperjenzat ħafna tkabbir infrastrutturali, min jaħdem għal rasu xorta jħoss li jrid jaħdem ħafna biex jaċċerta li jaqla' dħul diċenti u dan jista' jwassal għal kollass. Fil-qasam kreattiv, id-dħul u r-rati huma diffiċli tikkwantifikahom. Madankollu, dawn il-problemi mhumiex esklużivi għas-setturi kulturali. Sfida oħra hija n-nuqqas ta' riżorsi rigward spazji għal rehearsals u prestazzjoni li jistgħu jinkrew b'rati affordabbli.

Hemm xi attitudnijiet lejn l-arti li tixtieq tisfida?
L-esperjenza ta' xogħol barra minn Malta fetħitli għajnejja beraħ. Tajt żewġ prestazzjonijiet fil-Edinburgh Fringe u rajt it-talent Malti f'dak il-kuntest, u deher biċ-ċar li huwa fuq l-istess livell ta' dak barrani li kien hemm fl-istess arena. L-idea li t-talent Malti għadu lura meta mqabbel ma' dak barrani hija disfattista u onestament, żbaljata.

> "ĦADDEM MOĦĦOK, QIS LI JKOLLOK PJAN, AQTA' BI SNIENEK, EMMEN FIK INNIFESK U INVESTI SEW F'ĦILIET TRASFERIBBLI."

Għaliex

L-ARTI?

Bidliet pożittivi fl-edukazzjoni u d-dinja tax-xogħol jistgħu jseħħu billi jiġi promoss il-valur trasversali tal-arti fit-tagħlim ta' ħiliet bħall-ħsieb kritiku, il-kreattività, u l-kollaborazzjoni, f'diversi kuntesti li jmorru lil hinn minn xogħlijiet u industriji speċifiċi.

Għodda edukattiva.

Ix-xenarju edukattiv tal-lum qed jiffoka fuq tagħlim kollaborattiv u esperjenzjali, kif ukoll fuq il-benesseri ħolistiċi tal-istudenti u l-edukaturi. L-ArtWorks tippromwovi l-forom varji tal-arti kif ukoll tqis l-arti bħala għodda dinamika li ssaħħaħ it-tagħlim min-naħa tal-edukaturi kif ukoll tal-istudenti ta' kull età.

Forza trasformattiva.

L-arti fl-edukazzjoni tista' ssaħħaħ is-soluzzjoni tal-problemi, l-emanċipazzjoni, u r-reżiljenza. Billi tindirizza sfidi edukattivi b'approċċ multidimensjonali, l-ArtWorks issostni l-qawwa trasformattiva tal-arti u t-tagħlim tal-aħħar ħiliet u approċċi.

Mogħdija diversa għall-karriera.

L-edukazzjoni bl-arti tiftaħ mogħdijiet varji għal karriera li jagħnu lil kulħadd b'forom uniċi ta' espressjoni. Mogħdijiet għal karrieri artistiċi jistgħu jiftħu firxa dinamika u vasta ta' opportunitajiet f'dixxiplini li jvarjaw minn arti performattiva, produzzjoni ta' films, arti u disinn viżiv għal tmexxija ta' palk u produzzjoni, disinn ta' ħoss u dawl u aktar.

Tiffaċilita l-innovazzjoni.

Il-kreattività hija kruċjali biex jissaħħaħ is-suċċess intraprenditorjali fi kwalunkwe post tax-xogħol. Il-ħsieb kreattiv jippermetti lill-individwi biex jiżviluppaw ideat ġodda u innovattivi, jisfidaw in-normi u modi konvenzjonali ta' ħsieb, fl-arti stess kif ukoll f'oqsma oħra.

Għalhekk, il-Kunsill Malti għall-Arti

→ beda proċess biex iwaqqaf u jiżviluppa l-pedamenti għall-Karta għall-Istatus tal-Artist. Din il-Karta għandha l-għan twaqqaf standards u oqfsa li jirriflettu l-ħafna realtajiet tal-artisti lokali, billi tipprovdi qafas dinamiku ta' referenza għal kull leġiżlazzjoni, politika, jew inizjattiva li tmiss lill-artisti u s-setturi kulturali u kreattivi direttament jew indirettament, u tiżgura li kull azzjoni timxi fuq l-isess linji tal-aħħar viżjoni fit-tul li tgħolli l-istatus tal-artisti f'Malta f'konformità mal-valur tanġibbli li jagħtu lis-soċjetà Maltija: Karta għall-Istatus tal-Artist

KARTA GĦALL-ISTATUS TAL-ARTIST

→ nieda l-kampanja Dritt għall-Kultura inizjattiva bil-għan li tgħin lil persuni jimpenjaw ruħhom fil-kultura u l-arti, u ssaħħaħ l-kwalità tal-iskambju kulturali, l-inklużjoni, u l-aċċessibbiltà fil-ħajja kulturali. L-Iskema ta' Appoġġ għall-Arti, bħala parti mill-portafoll ta' appoġġ tal-Kunsill Malti għall-Arti, tinvesti fl-integrazzjoni ta' dritt għal kulħadd għal aċċess, parteċipazzjoni, u tgawdija tal-kultura, il-wirt kulturali, l-espressjoni kulturali, u l-iżvilupp tas-setturi kulturali u kreattivi ta' Malta. Il-pakkett ta' riżorsi ta' Dritt għall-Kultura jinsab online kemm bil-Malti kif ukoll bl-Ingliż.

DRITT GĦALL-KULTURA

Żur il-paġna tagħna Aħna l-Kunsill Malti għall-Arti fuq is-sit tagħna għal aktar informazzjoni dwar riżorsi, toolkits, u mudelli prattiċi li jistgħu jgħinuk fil-vjaġġ tiegħek!

FLORINDA CAMILLERI

Artista fiż-Żfin

Tista' tgħidilna xi ħaġa dwar il-vjaġġ tiegħek fiż-żfin?
L-arti minn dejjem kienet parti mit-trobbija tiegħi. Bdejt il-ballet ta' tliet snin u kont nattendi skejjel tas-sajf u workshops taż-żfin biex nibni fuq it-taħriġ formali li kont nirċievi. Bdejt insib posti meta ngħaqadt mal-Contact Dance Company – dak iż-żmien kienet l-unika kumpanija lokali taż-żfin kontemporanju. Aktar tard iltqajt u żfint ma' Mavin Khoo u ngħaqadt ma' Żfin Malta bħala żeffiena tal-post għal erba' snin sħaħ. Imma xorta kont inħoss li kien hemm partijiet minni li ma stajtx nesplora u li kelli bżonn insib il-vuċi tiegħi. Huwa f'dan iż-żmien li ddeċidejt li nibda naħdem b'mod indipendenti f'dak kollu marbut maż-żfin. Il-kurżità l-kbira tiegħi kienet iż-żfin barra spazji tradizzjonali – iż-żfin bħala għodda biex teżerċita ċ-ċittadinanza tiegħek. Din il-mistoqsija wasslitni għal Maġisteru dwar il-Prestazzjoni fi Spazju Pubbliku u l-ħafna proġetti li llum niddedika ħajti għalihom.

Kif issib bilanċ fil-karriera tiegħek?
Minbarra li jiena għandi karriera bħala artista fiż-żfin, jiena wkoll spiżjara. It-taħriġ xjentifiku tiegħi bħala spiżjara jiddefendi dak razzjonali, regolatorju u sistematiku – min-naħa l-oħra ż-żfin kontemporanju jiffjorixxi f'dinja aktar ħielsa u mhux sistematika, b'ħafna anqas regoli. Madankollu, f'ħajti, kull prattika titma' lill-oħra. Kemm meta tara l-ħajja minn lenti empirika, u kemm meta tgħixha fiżikament, iż-żewġ modi jiffjorixxu meta jirrelataw ma' xulxin. Tista' teċċella bħala speċjalista fil-qasam tiegħek imma tista' wkoll teċċella billi tkun artista interdixxiplinari – iż-żewġ tipi ta' professjonijiet huma meħtieġa fil-kuntest ta' innovazzjoni.

Tiftakar xi mument ta' ispirazzjoni?
Missieri kien jirrekordjali dokumentarji taż-żfin fuq VCRs, għalhekk dejjem kelli librerija kbira biżżejjed ta' ispirazzjonijiet li nista' ndur lejha; imma fosthom kollha hemm dan il-VCR partikolari li jispikka. Fih, tidher Sylvie Guillem għaddejja b'ħajjitha, tmur għall-provi u wara titla' fuq il-palk biex tiżfen f''Sissy' ta' Maurice Bejart. Kelli sitta jew seba' snin imma l-mod krud u fl-istess ħin sublimi li Guillem trattat dan il-karattru intens ġabni wiċċ imb wiċċ mal-artistrija taż-żfin għall-ewwel darba.

> "IĊĊELEBRA L-IŻVILUPP TA' SĦABEK – THOSSOKX MHEDDED MIS-SUĊĊESS TAGĦHOM. INVESTI PARTI MINN ĦINEK FIT-TRAWWIM TAL-KOMUNITÀ TIEGĦEK – INTI PARTI MILL-ISTESS KOMUNITÀ LI QED TRAWWEM!"

KARRIERA FL-ARTI

MNEJN NIBDA?

1. FIEX IRRID NIDĦOL?

Ikkunsidra d-dixxiplini artistiċi kollha. Ikkunsidra xejriet u żviluppi li qed joħorġu bħalissa: aktar fokus fuq l-arti diġitali, il-midja tal-aħbarijiet, terapija bl-arti, u proġetti artistiċi komunitarji.

2. X'INHUMA L-VALURI U T-TRAGWARDI TIEGĦI?

X'inhuma l-valuri ewlenin u l-prijoritajiet ta' ħajtek? Fejn tara lilek innifsek minn hawn u ħames jew għaxar snin oħra?

3. X'TIP TA' ĦILIET GĦANDI?

Inti tqis ruħek bħala kreattiv(a) jew aktar bħala tekniku/a? Tieħu gost tikkollabora? Kif inhuma l-ħiliet ta' komunikazzjoni tiegħek? Lest(a) titgħallem u taddatta ruħek?

4. IEQAF – IKKUNSIDRA SFIDI FIŻ-ŻMIEN IMMEDJAT U FIT-TUL!

Instabbiltà finanzjarja, Kompetizzjoni, Ċaħdiet, Insostenibbiltà ...

5. X'GĦAŻLIET GĦANDI BIEX NITĦARREĠ?

Malta jew barra minn Malta? Full-time jew part-time? Akkademikament jew informalment? Mentoraġġ jew internship? Ikkunsidra degrees, mogħdijiet postgradwatorji, workshops, korsijiet online marbuta mas-suġġett tiegħek, imma tingħalaqx f'dak is-suġġett biss.

6. LIEMA TIP TA' KARRIERA L-AKTAR TAPPELLA GĦALIJA?

Naħdem għal rasi? Impjieg ma' kumpanija? Fis-settur pubbliku? Intraprenditorija? Nixtieq ngħallem jew nagħmel l-arti? It-tnejn? Kollox?

7. EJ! QATT MHU TARD WISQ BIEX TIDĦOL F'NETWORKS U TOĦLOQ KONNESSJONIJIET.

Ingħaqad ma' komunitajiet artistiċi, idħol voluntier fis-settur, oħloq konnessjonijiet ma' professjonisti artistiċi fuq il-midja soċjali...

8. X'TIP TA' APPOĠĠ INSIB HEMM BARRA?

Irriċerka u aġġorna ruħek mar-riżorsi u t-tip ta' appoġġ li tista' ssib. Ħaddem moħħok – għotjiet, workshops, residenzi, opportunitajiet ta' finanzjament.

9. U L-FINANZI?

Ikkonsulta accountant mill-bidu nett u serraħ moħħok fejn jidħlu t-taxxi, il-VAT, il-kontribuzzjonijiet tas-sigurtà soċjali, eċċ.

10. ... U ĦU NIFS.

Imxi pass pass, it-triq eċitanti ħafna!

X'TIP TA' XOGĦLIJIET

TISTA' SSIB HEMM BARRA?

Dawn huma biss ftit eżempji fl-arti performattiva, l-arti tal-midja, il-letteratura, l-arti viżiva u l-arti applikata...

ARTI LETTERARJA

- Awtur ta' Kitba mhux Fittizja
- Awtur ta' Kitba Fittizja
- Kittieb tal-Iskritti tal-Films
- Copywriter
- Poeta
- Drammaturgu
- Editur
- Qarrej tal-Provi
- Aġent Letterarju
- Pubblikatur
- Kittieb Indipendenti
- Kittieb tal-Kontenut/ Blogger
- Kittieb tal-Logħob
- Traduttur Letterarju
- Kritiku Letterarju
- Riċensur tal-Kotba
- Kittieb tad-Diskorsi
- Kittieb tal-Iskritti għall-Films jew it-Televiżjoni
- Konsulent tal-Iskritti
- Kowċ/Għalliem tal-Kitba Kreattiva
- Artist tal-Kelma Mitkellma
- Kittieb Tekniku

FILM U MIDJA

- Direttur tal-Films
- Professjonist bil-Camera
- Kittieb tal-Iskritti tal-Films
- Kittieb tal-Istoryboards
- Direttur tal-Fotografija
- Fotografu
- Editur tal-Films
- Disinjatur tal-Ħoss
- Producer
- Disinjatur tal-Produzzjonijiet
- Assistent tal-Produzzjonijiet
- Direttur tal-Kasting
- Maniġer tal-Post
- Gaffer
- Maniġer tal-Kostruzzjoni
- Disinjatur tal-Kostumi
- Artist ta' Xogħol Viżiv u l-Effetti Speċjali
- Kulurista
- Superviżur ta' Wara l-Produzzjoni
- Inġinier tal-Awdjo, Kordinatur tal-Intimità

ARTI PERFORMATTIVA

- Direttur Teatrali
- Attur
- Mużiċist
- Konduttur
- Kompożitur
- DJ, Kittieb tal-Kanzunetti
- Liriċista
- Żeffien
- Koreografu
- Kummidjant
- Artist tal-Irtokk
- Disinjatur tad-Dawl
- Producer
- Maniġer tal-Palk
- Inġinier tal-Ħoss
- Stunt Double
- Artist taċ-Ċirku
- Attur tal-Vuċi
- Persuna li Tħaddem il-Marjunetti
- Dramaturg

ARTI VIŻIVA

- Pittur
- Skultur
- Ċeramista
- Artist tal-Midja Mħallta
- Fotografu
- Artist tal-Installazzjonijiet
- Printmaker
- Artist tal-Immaġni Jiċċaqalqu
- Kaligrafu
- Kartunist
- Animatur
- Artist tal-Komiks
- Illustratur
- Disinjatur Grafiku
- Konservatur
- Artist Murali
- Installatur tal-Arti
- Maniġer tal-Arti

ARTI APPLIKATA

- Perit
- Perit tal-Ġonna
- Pjanifikatur Urban
- Disinjatur tal-Wirjiet
- Disinjatur Industrijali
- Disinjatur tal-Prodotti
- Disinjatur Interjuri
- Disinjatur tal-Għamara
- Disinjatur tal-Moda
- Disinjatur tal-Kostumi
- Ħajjat
- Disinjatur tat-Tessuti
- Stilista
- Disinjatur tal-Ġojjelli
- Ġojjellier
- Disinjatur tal-Video Games
- Legatur tal-Kotba
- Induratur
- Neffieħ tal-Ħġieġ
- Artist tat-Tattoos

ĠESTJONI TAL-ARTI

- Direttur tal-Proġetti
- Strateġista Kulturali
- Kuratur tal-Wirjiet
- Kuratur ta' Mużew
- Direttur Artistiku
- Maniġer tal-Arti
- Amminstratur tal-Arti
- Arkivista
- Programmatur tal-Arti
- Tekniku tal-Arti
- Direttur tal-Iżvilupp
- Kittieb tal-Għotjiet
- Speċjalista tar-Relazzjonijiet Pubbliċi
- Maniġer tal-Post

EDUKAZZJONI ARTISTIKA

- Għalliem tal-Arti
- Storiku tal-Arti
- Storiku tal-Arti Performattiva
- Akkademiku Letterarju
- Edukatur tal-Mużewijiet
- Kordinatur tal-Arti Edukattiva
- Kittieb tat-Tfassil tal-Kurrikulu għall-Programmi Artistiċi
- Edukatur tal-Gallariji
- Konsulent dwar l-Edukazzjoni għal Organizzazzjonijiet Artistiċi
- Għalliem tal-Arti Online, Riċerkatur tal-Arti
- Mexxej tal-Workshops
- Librar tal-Arti

ARTI U SAĦĦA

- Terapista bl-Arti
- Terapista bil-Mużika
- Terapista bid-Drama
- Terapista biż-Żfin
- Faċilitatur tal-Arti fil-Komunità; Medjatur Kulturali
- Illustratur/Animatur Mediku
- Psikoterapista bl-Arti
- Psikologu bl-Arti
- Terapista bl-Arti espressiva
- Psikologu tad-Disinn Ambjentali/Disinjatur tal-UX (User eXperience)

NEGOZJU TAL-ARTI

- Intraprenditur Kulturali
- Negozjant tal-Arti
- Irkantatur
- Evalwatur tal-Arti
- Konsulent tal-Arti
- Avukat tal-Arti
- Professjonist ta' Gallarija tal-Arti
- Maniġer tal-Marketing għal Organizzazzjonijiet tal-Arti
- Kordinatur tal-Fieri tal-Arti
- Kritiku u Kittieb tal-Arti
- Analista tar-Riċerka tas-Suq tal-Arti
- Ekonomista tal-Arti
- Konsulent dwar l-Investiment fl-Arti
- Maniġer tal-Branding għal Prodotti Artistiċi
- Direttur tal-Ġbir ta' Fondi għall-Istituzzjonijiet tal-Arti
- Kordinatur tal-Loġistika tal-Arti
- Maniġer tal-Midja Soċjali għal Artisti jew Organizzazzjonijiet tal-Arti

IBQA' TGĦALLEM

IKSEB ĦILIET

F'Malta, l-Arti hija parti mill-kurrikulu nazzjonali, tibda mill-iskola primarja u tibqa' sejra sal-edukazzjoni postsekondarja. Hemm ħafna għażliet x'tikkunsidra, imma żomm f'moħħok li l-Edukazzjoni Artistika tiegħek mhux neċessarjament tkun lineari.

→ SKOLA PRIMARJA

L-Arti tibda fl-Iskola Primarja (mill-1el sas-6tt sena), b'fokus fuq disinni bażiċi, tpenġija, ħiliet marbuta mal-artiġjanat, il-mużika, u l-arti performattiva. Il-kurrikulu jixpruna l-kreattività, il-litteriżmu viżiv u l-espressjoni. Fl-Iskola Medja (mis-7a' sat-8ien sena), kull student jiġi introdott għad-Disinn u t-Teknoloġija bħala parti minn sistema ta' rotazzjoni madwar erba' suġġetti, bit-tlieta l-oħra jkunu x-Xjenza Domestika, l-Arti u d-Drama.

→ SKOLA SEKONDARJA

Fl-Iskola Sekondarja (mid-9a' sal-11-il sena), tista' tagħżel is-suġġett tad-Disinn u t-Teknoloġija flimkien mal-Arti, id-Drama, il-Moda u t-Tessut, il-Litteriżmu Medjatiku, u l-Mużika fi tħejjija għal ċertifikazzjoni ta' Livell Ordinarju (MATSEC) jew bħala suġġetti vokazzjonali.

→ EDUKAZZJONI POSTSEKONDARJA U S-SIXTH FORM

Fl-Edukazzjoni Postsekondarja u s-Sixth Form, jingħata tagħlim marbut mas-suġġetti tal-Arti, id-Disinn Grafiku, il-Mużika, u t-Teatru u l-Prestazzjoni fuq Livell Avvanzat u Intermedju. Dan it-tagħlim ikopri teknika u teorija avvanzata, u l-istudenti jiġu introdotti għal xogħol imsejjes fuq ir-riċerka fl-arti. Il-korsijiet jiffokaw fuq il-produzzjoni, il-kritika, l-istorja u l-estetika, bil-għan li l-istudenti jifhmu l-ispettru wiesa' li toffri l-Arti u jingħataw il-ħiliet formattivi biex aktar tard jikkunsidraw isegwu karriera artistika.

ALAN MONTANARO

Direttur ta' Creative Education, Għalliem u Attur

"QATT TAĊĊETTA 'LE' BĦALA R-RISPOSTA FINALI – ĦAFNA DRABI TFISSER 'MHUX GĦALISSA'. IBQA' PPROVA – IN-NIES U S-SITWAZZJONIJIET JINBIDLU!"

X'tagħmel fil-ħajja?
Fil-ħajja, nilbes ħafna kpiepel. Bħala kofundatur u Direttur tal-Marketing u l-Kreattività ta' Creative Education (CrEd) International, il-missjoni tiegħi hija li noħloq għarfien dwar l-irwol vitali li għandha l-arti fl-edukazzjoni. Jiena wkoll ħarrieġ internazzjonali tal-għalliema, irwol li jippermettili nwaħħad l-imħabba tiegħi għall-ivvjaġġar mal-passjoni li għandi biex niltaqa' ma' persuni minn sfondi u kulturi diversi. L-isfond akkademiku tiegħi huwa fil-marketing u l-komunikazzjoni, imma l-palk minn dejjem kien il-passjoni kbira tiegħi. Għalhekk, meta ġietni l-opportunità li mmexxi skola tad-drama, ħtaftha b'idejja t-tnejn. Kienet kurva tat-tagħlim mill-aktar eċitanti – ridt nibbilanċja l-operat tan-negozju waqt li fl-istess ħin niskopri modi innovattivi kif ngħallem lit-tfal – u matulha apprezzajt kull mument. Meta ma nkunx qed naħdem minn wara l-kwinti, ħafna drabi ssibni fuq il-palk!

X'wasslek tagħżel din it-triq?
Minn dejjem kont naf li l-arti għandha l-qawwa tbiddel l-istatus quo fl-edukazzjoni. Waqt li kont nifhem li hemm ħafna karrieri marbuta mal-arti performattiva, qatt ma immaġinajt li se nsir għalliem. Il-qabża li għamilt kienet ispirata minn żewġ influwenzi ewlenin: ommi, li spiss kienet teħodni nara films klassiċi jew drammi, u għalliem tal-ġenn tal-Ingliż li ra xrara fija. Kien staqsieni biex flimkien mal-akbar ħabib tiegħi niktbu dramm qasir għal kompetizzjoni tal-iskola. 'Sneezing Time in Camelot' kien rebaħ l-ewwel premju – u żera' l-ewwel żerriegħa għal dak kollu li seħħ wara.

X'għallmitek il-karriera?
Jekk hemm ħaġa waħda li tgħallimt, hija li t-tfal, kullimkien huma l-istess – iħobbu jieħdu gost! Dak il-gost iwassal għat-tagħlim. Il-logħob, id-daħq, u l-kreattività huma għodod b'saħħithom biex bihom tgħallem il-ħiliet tal-ħajja. Madankollu, xorta niltaqa' mal-ħsieb li l-arti hija 'sempliċiment passatemp' jew li hija inqas importanti mis-suġġetti tradizzjonali. Jiena nisfida dan il-ħsieb kuljum. L-arti trawwem il-ħsieb kritiku, is-soluzzjoni tal-problemi, l-empatija, u l-intelliġenza emozzjonali – ħiliet li bħalissa d-dinja tagħna għandha bżonn aktar minn qatt qabel. Wasal iż-żmien li napprezzaw il-valur tal-kreattività fost l-istudenti tagħna.

Università ta' Malta

Wara, l-istudenti jistgħu jkomplu l-istudji tagħhom f'istituzzjonijiet tal-edukazzjoni terzjarja bħalma hija **l-Università ta' Malta**, li għandha diversi dipartimenti li joffru tagħlim u ċertifikazzjoni fuq livell ta' Baċellerat, Baċellerat bl-Unuri, Maġisteru, u Dottorat. Ma' dawn joffru wkoll diversi korsijiet fuq livell ta' ċertifikat jew diploma fil-Malti, l-Ingliż, u lingwi barranin bħala parti mill-Programm ta' Ċertifikat għal Proficjenza fil-Lingwa, kif ukoll il-Programm DegreePlus, li kollha jistgħu jwieżnu l-mogħdija fl-edukazzjoni artistika tiegħek.

Tista' tara l-Prospectus tal-Università ta' Malta, speċjalment l-għażliet offruti minn dawn id-Dipartimenti:

- **L-Arti u l-Istorja tal-Arti – Il-Fakultà tal-Arti**
- **L-Arti, il-Komunitajiet Miftuħa u l-Edukazzjoni għall-Adulti – Il-Fakultà tal-Edukazzjoni**
- **L-Arti Diġitali – Il-Fakultà tal-Midja u x-Xjenzi tal-Għarfien**
- **Il-Midja u l-Komunikazzjoni – Il-Fakultà tal-Midja u x-Xjenzi tal-Għarfien**
- **Studji Teatrali – L-Iskola tal-Arti Performattiva**
- **Studji taż-Żfin – L-Iskola tal-Arti Performattiva**
- **Studji tal-Mużika – L-Iskola tal-Arti Performattiva**

MCAST

L-Istitut għall-Arti Kreattivi tal-MCAST (Il-Kulleġġ Malti għall-Arti, Xjenza u t-Teknoloġija) li jinsab il-Mosta, joffri portafoll li dejjem qed jikber ta' korsijiet, mifrux minn arti u disinn sa disinn grafiku u stampar, produzzjoni ta' midja kulturali, fotografija u ġurnaliżmu, disinn tal-moda u arti performattiva, u ħiliet marbuta mal-wirt kulturali. L-Istitut jaħdem mill-qrib mal-industrija biex jipprovdi lill-istudenti b'linji gwida realistiċi marbuta ma' assenjament kif ukoll esperjenzi. Il-programmi huma mifruxa mill-Ewwel Livell tal-MQF – Ċertifikat Introduttorju fl-Arti Kreattiva – sas-Seba' Livell tal-MQF b'Maġisteru fil-Konservazzjoni, il-Midja Kreattiva u l-Intrapriża u d-Disinn tal-Prodotti.

Kulleġġ Mikiel Anton Vassalli

Il-Kulleġġ Mikiel Anton Vassalli huwa network nazzjonali ta' skejjel speċjalizzati fl-Edukazzjoni tal-Arti Viżiva u Performattiva f'Malta u Għawdex. Din hija l-lista tal-iskejjel li huma parti minn dan in-network:

- **L-Iskola Maltija għall-Mużika fil-Ħamrun toffri aktar minn 40 kors immirati għal firxa ta' studenti minn dawk żgħar sa dawk avvanzati.**
- **L-Iskola Maltija għall-Arti fil-Belt Valletta hija waħda mill-eqdem skejjel tal-arti f'Malta, u toffri lezzjonijiet part-time u filgħaxija – korsijiet fl-arti tradizzjonali bħat-tpenġija, il-pittura, l-iskultura,**

ANN-MARIE BUCKLE

Artista tat-Teatru Mużikali

"THALLI 'L HADD JGHIDLEK FIEX INTI TAJBA JEW MINTIX, JEW IWAQQFEK MILLI TOHLOM, ANKI JEKK KOLLOX ISEHH BIL-MOD GHALIK."

X'jinvolvi li tkun artista tat-teatru mużikali u x'ġiegħlek tħobbu?
Jinvolvi tkun taf tkanta, tiżfen, u tirreċta f'daqqa. Xi artisti jeċċellaw f'qasam wieħed jew f'kollha kemm huma. Kull artista, lokali jew minn barra minn Malta, bħall-West End ta' Londra, hija differenti, u dak hu s-sabiħ ta' dax-xogħol. Inħobb it-teatru mużikali għax jimlieni enerġija. Teħtieġ ħafna passjoni biex twettaq xogħlok fuq il-palk meta tqis kemm-il dixxiplina hija involuta. Bdejt inħobbu sa minn fuq il-bank tal-iskola, kont inkanta f'Jum il-Premjazzjoni u s-Soirees. Kont ukoll membru fil-kor f'drammi tal-iskola bħal 'The Tempest' u 'Macbeth'. Ilni mmur Stagecoach mindu kelli tmien snin u meta kbirt komplejt nitħarreġ ma' Stagecoach Further Stages. Kont involuta wkoll f'żewġ skambji ta' teatru mużikali f'Malta u f'Oxford. Kont naħtaf kull ċans li kien jiġini. Għalija, mument memorabbli kien meta kantajt 'I Could Have Danced All Night' minn My Fair Lady fil-kunċert li ċċelebra l-25 Anniversarju ta' Stagecoach. Carrie Hope Fletcher, Shan Ako, Dom Simpson, Laura Pick, Katie Ramshaw u Djavan Van De Fliert huma wħud mill-artisti mużikali favoriti tiegħi mill-West End. Huma wkoll ir-raġuni ewlenija għaliex jiena ridt inkun artista tat-teatru mużikali. Ifakkruni li rrid nibqa' naħdem kuljum.

X'ostakli ssib bħala attriċi mużikali b'AuDHD?
Bla dubju mhux kollox ward u żahar. Nemmen li l-kumpaniji tat-teatru mużikali jeħtieġu jbiddlu aktar u jinvestu f'aktar aċċessibbiltà għal atturi mużikali b'awtiżmu, ADHD u AuDHD. Kienu jgħiduli li qatt ma nista' nirnexxi fil-musicals, imma fil-fatt aktar xprunawni biex noħroġ minn qoxorti. Irrid nagħti eżempju lis-soċjetà li anki atturi b'awtiżmu u AuDHD jistgħu jirnexxu. Jiena neħodha kontra attitudnijiet ostili billi nibqa' nippersisti, u nibqa' mmur għal-lezzjonijiet tal-kant u ż-żfin. Nista' biss nitlob u nittama li l-kumpaniji tat-teatru mużikali kemm lokali kif ukoll barranin jisimgħu din it-talba u jibdew jinkludu u jaċċettaw atturi b'awtiżmu u ADHD fil-produzzjonijiet mużikali u operistiċi tagħhom. L-inklużjoni u l-aċċettazzjoni huma prezzjużi kullimkien, fuq il-palk u lil hinn.

il-printmaking, u ċ-ċeramika, kif ukoll korsijiet speċjalizzati għat-tfal u l-adulti. Din l-iskola toffri għażla mill-aqwa għal artisti professjonali kif ukoll għal dawk li jqisu l-arti bħala passatemp.

- L-Iskola Maltija għad-Drama u ż-Żfin toffri programmi artistiċi interdixxiplinari għal tfal, żgħażagħ u adulti.
- L-Iskola tal-Arti Viżiva u Performattiva ta' Għawdex (MAVC) għandha erba' dipartimenti, tal-arti, il-mużika, id-drama u ż-żfin, kollha taħt saqaf wieħed. Dan jippermetti lill-iskola toffri firxa wiesgħa ta' suġġetti minn dawn id-dixxiplini permezz ta' korsijiet akkreditati li jwasslu sal-Ħames Livell tal-MQF.

Hemm ukoll skejjel u istituzzjonijiet oħrajn li jgħallmu l-arti jew suġġetti f'oqsma relatati. Tista' ssib lista ta' dawk liċenzjati minn fuq is-sit Malta Qualifications Database tal-Awtorità ta' Malta għal Edukazzjoni Avvanzata u Għolja.

Soċjetà Maltija għall-Arti (MSA)

Ngħidu aħna, is-Soċjetà Maltija għall-Arti (MSA), hija organizzazzjoni mingħajr skop ta' qligħ ibbażata fil-Belt Valletta u toffri diversi korsijiet marbuta mal-arti viżiva, applikata u dik performattiva. Il-lista sħiħa tal-korsijiet tinsab fuq is-sit tagħhom.

Barra minn hekk, diversi Organizzazzjonijiet Kulturali Pubbliċi bħal Festivals Malta, l-Orkestra Filarmonika ta' Malta, il-Malta International Contemporary Arts Space (MICAS), l-Aġenzija Nazzjonali għall-Arti Performattiva (fosthom KorMalta, TeatruMalta u ŻfinMalta), Spazju Kreattiv, Teatru Manoel, u l-Valletta Design Cluster joffru edukazzjoni informali fl-arti permezz ta' korsijiet, workshops u residenzi matul is-sena. Tista' tfittex dwar dan minn fuq is-siti tagħhom.

MALTA QUALIFICATIONS DATABASE
AĊĊEDI GĦALL-IKTAR INFORMAZZJONI

SOĊJETÀ MALTIJA GĦALL-ARTI (MSA)
KORSIJIET

Entitajiet oħra nazzjonali bħal Heritage Malta, il-Kunsill Nazzjonali tal-Ktieb, u l-Aġenzija Żgħażagħ joffru opportunitajiet ta' żvilupp edukattiv u professjonali.

Istituzzjonijiet ta' edukazzjoni ogħla joffru opportunitajiet permezz ta' Erasmus+ u programmi oħrajn internazzjonali li huma ideali biex tespandi l-vjaġġ edukattiv tiegħek.

- **Nota lill-ġenituri u l-gwardjani! Tista' tibbenifika minn skema ta' tnaqqis fit-taxxa jekk it-tfal tiegħek li għandhom inqas minn 16-il sena jattendu korsijiet tal-artiġjanat, il-midja u l-kultura, u l-arti performattiva u viżiva. Il-korsijiet iridu jkunu mogħtija minn entità jew individwu rikonoxxut mill-Kunsill Malti għall-Arti. Aktar informazzjoni u lista tal-entitajiet kulturali u kreattivi li jipprovdu tali korsijiet li jikkwalifikaw taħt din l-iskema tinsab hawnhekk: Tnaqqis fit-Taxxa fuq Miżati Mħallsa għal Korsijiet Kulturali u Kreattivi – Kunsill Malti għall-Arti**
- **Suġġeriment professjonali lill-ġenituri u l-gwardjani! Meta tkun qed tikkunsidra tagħlim privat marbut mal-arti għal uliedek:**

    - Żgura ruħek li l-iskejjel huma liċenzjati.
    - Qis il-firxa ta' faċilitajiet offruta.
    - Aċċerta ruħek li l-għalliema huma kkwalifikati u għandhom l-esperjenza.
    - Staqsi dwar l-istandards tas-saħħa u s-sigurtà tal-iskola u t-tagħmir tagħha.
    - Qis is-sistemi ta' akkreditazzjoni li l-istudenti jistgħu jagħżlu 'l quddiem.

Bidu tajjeb fl-arti jagħti bażi soda għal speċjalizzazzjoni, jevita korrimenti li jistgħu jikkompromettu żvilupp 'il quddiem fil-qasam u joffri spazju sigur, kreattiv, professjonali u inkuraġġanti li jippermetti lill-artisti żgħażagħ joħolmu u jesploraw.

Madankollu

Tissottovalutax il-qawwa ta' edukazzjoni artistika informali u/jew komunitarja – din ukoll tista' tkun effettiva, tagħtik gost u timpenjak biex titgħallem. Programmi ta' edukazzjoni informali huma addattabbli u jistgħu jilħqu l-bżonnijiet u l-preferenzi ta' firxa wiesgħa ta' studenti. Dawn jipprovdu wkoll alternattiva għal tagħlim standard ibbażat fi klassi li jista' jkun għali wisq. Esperjenza ta' forom differenti ta' arti lil hinn mill-istrutturi edukattivi formali sa minn età żgħira hija tħejjija mill-aqwa għal ħajja fl-arti. Inkiteb f'workshops u korsijiet qosra, żur wirjiet, mur it-teatru, u attendi għal seminars u tours.

DARREN TANTI

Artist u Edukatur

"TGĦALLEM L-ELEMENTI BAŻIĊI TA' TMEXXIJA TA' NEGOZJU KMIENI. BIEX ISSIR ARTIST TEĦTIEĠ ĊERTI KWALITAJIET – IMMA F'XENA INTERNAZZJONALI LI DEJJEM QED ISSIR AKTAR KOMPETITTIVA HUWA ESSENZJALI LI TMEXXI L-KARRIERA TIEGĦEK BĦALA INTRAPRENDITUR."

Tista' tgħidilna dwar l-arti tiegħek?

Jiena ġej minn tradizzjoni ta' tpinġija u pittura. Bħala adolexxenti, kont ossessjonat bl-Iperrealiżmu u l-Fotorealiżmu, li wassluni biex niffoka ħafna fuq it-teknika. Maż-żmien, meta bdejt nimmatura u komplejt l-istudji tiegħi fl-arti fuq livell postsekondarju u wara terzjarju, bqajt infittex l-eċċellenza teknika b'ħarsa aktar żviluppata, megħjuna minn għarfien aktar profond minn lenti storika u filosofika tal-arti. Il-Maġisteru fl-Arti Diġitali imbuttani aktar 'il quddiem, ippermettili nesplora l-art fuq livell aktar teoretiku u nesperimenta b'midja differenti biex nespandi l-ħiliet artistiċi tiegħi. Maż-żmien, waqaft nikkunsidra ruħi bħala esklużivament pittur, u fil-prattika tiegħi bdejt ninkorpora midja mħallta, l-iskultura, u l-installazzjonijiet. Illum, kuntent nidentifika ruħi bħala artist multimidjali. Eventwalment, żviluppajt passjoni ġenwina għall-edukazzjoni – mhux biss bħala karriera, imma bħala vokazzjoni. It-twaħħid tal-arti u l-edukazzjoni saret ir-rotta naturali tiegħi. Illum, nikkunsidra l-irwol speċifiku tiegħi fl-arti bħala artist-edukatur. Li tkun artist mhux sempliċiment tip ta' xogħol – għal dawk li verament jgħixu l-ħajja ta' artist, din hija stil ta' ħajja. Spiss insib ruħi nħares lejn id-dinja minn lenti ta' artist. B'mod jew ieħor, naħseb fuq l-arti l-ħin kollu.

Fil-ħajja – jew aħjar, biex taqla' x'tiekol – tista' biss toħloq l-arti?

Ix-xenarju Malti kulturali u ekonomiku nbidel radikalment f'dawn l-aħħar deċennji, u żdiedu l-opportunitajiet ta' impjieg fil-qasam kreattiv. Ħafna artisti rnexxilhom jibnu biżżejjed momentum u klijentela biex jaħdmu biss fl-arti. Oħrajn baqgħu attivi part-time, u jibbilanċjaw il-karriera artistika tagħhom ma' xogħol ieħor. Waqt li karriera esklużiva għall-qasam kreattiv qed issir aktar vijabbli, xogħol għal rasek għandu diversi sfidi. Biex tirnexxi bħala artist indipendenti, trid tlesti ruħek taħdem f'ekonomija ħielsa u kompetittiva. Fattur ewlieni ieħor li trid tqis huwa x'tip ta' arti trid tipproduċi – jekk hijiex kontemporanja għall-gallariji, kummerċjali, sagra/reliġjuża, jew intix timmira għal suq lokali jew internazzjonali. L-artisti jridu jżommu ruħhom aġġornati u jużaw il-finanzjament disponibbli għas-settur kulturali. L-istituzzjonijiet f'Malta jirrikonoxxu l-importanza tal-għajnuna għall-arti, u jeżistu diversi skemi ta' finanzjament biex jgħinu lill-artisti u l-professjonisti kulturali jiffjorixxu.

FITTEX APPOĠĠ

FINANZJAMENT, GĦOTJIET U INIZJATTIVI

IL-KUNSILL MALTI GĦALL-ARTI jmexxi portafoll divers ta' finanzjament li jgħin l-iżvilupp tas-setturi kulturali u kreattivi ta' Malta.

Il-kriterji ta' eliġibbiltà tal-Iskemi ta' Finanzjament jisgħu jvarjaw skont l-iskema partikolari. Għal aktar informazzjoni, dejjem ikkonsulta l-linji gwida u r-regolamenti ta' kull skema. Barra minn hekk, il-Kunsill Malti għall-Arti huwa qrib ħafna tal-polz tal-ħajja artistika f'Malta, u għalhekk, ħafna drabi jirrevedi skemi ta' finanzjament biex dawn jaqdu l-ħtiġiet dejjem jinbidlu tas-settur. **Dawn huma xi eżempji ta' fondi, għotjiet u inizjattivi tal-Kunsill Malti għall-Arti li jistgħu jagħmlu sens għalik:**

L-Iskema ta' Appoġġ għat-Taħriġ u l-Iżvilupp tixħet l-attenzjoni tagħha fuq it-trawwim tal-potenzjal kreattiv u l-appoġġ ta' żvilupp professjonali kontinwu. L-Iskema hija maqsuma f'żewġ fergħat skont l-età tal-applikanti, waħda għal dawk 'il fuq minn 18-il sena, u oħra għal dawk bejn 8 u 17-il sena. Hija tgħin attivitajiet bħal: taħriġ jew korsijiet qosra, workshops, masterclasses, internships, apprendistat, residenzi, job shadowing, provi għall-istituzzjonijiet edukattiv jew proġetti kulturali u networking.

Il-Kunsill Malti għall-Arti joffri wkoll l-Iskema għall-Arti fl-Iskejjel, immirata biex issostni u tgħin l-ekoloġija kulturali u kreattiva b'fokus fuq l-edukazzjoni artistika. L-iskema hija mmirata għal istituzzjonijiet kulturali, u tħeġġiġhom jikkollaboraw ma' professjonisti kreattivi biex jesploraw modi pedagoġiċi innovattivi għat-tħaddim tal-arti fl-iskejjel.

Min-naħa l-oħra, l-iskema tal-Pass Kulturali, hija mfassla biex tagħti esperjenzi kulturali u artistiċi ta' kwalità għolja u professjonali lill-istudenti, minn kindergarten sa skejjel postsekondarji, kif ukoll għal istituzzjonijiet edukattivi li jipprovdu edukazzjoni sar-raba' livell tal-MQF. L-iskema tgħin ukoll lil professjonisti kreattivi biex joħolqu u jiżviluppaw xogħol ġdid għal dawn l-udjenzi żgħażagħ. Din tikkumplimenta wkoll il-Qafas tal-Kurrikulu Nazzjonali. Sejħiet għal Espressjonijiet ta' Interess għal tressiq/proposti ta' avvenimenti ta' natura kulturali u artistika, joħorġu kull sena fuq is-sit tal-Kunsill Malti għall-Arti.

PASS KULTURALI

L-Arti mhix iżolata. Is-sejħa tiegħek tista' tkun f'oqsma oħra u ftakar li professjonijiet differenti jinteraġixxu ma' xulxin.

Il-Pjattaforma tal-Fond għall-Kultura u s-Saħħa għall-Gżejjer Maltin (kofinanzjata mill-Unjoni Ewropea, il-Culture Action Europe u 14-il organizzazzjoni Ewropea msieħba) hija parti minn inizjattiva internazzjonali mmirata biex tgħin artisti Ewropej emerġenti li qed jaħdmu fl-intersezzjoni tal-kultura, is-saħħa, il-kura, u s-setturi soċjali. Dan il-fond b'żewġ frieghi jrawwem kollaborazzjonijiet bejn setturi fuq livell lokali, nazzjonali u internazzjonali u permezz tiegħu artisti jissieħbu ma' enitatijiet jew organizzazzjonijiet fil-qasam tas-saħħa jew il-kura soċjali.

Opportunitajiet oħrajn mill-Kunsill Malti għall-Arti li jmissek tiżen biex tiżviluppa l-proġetti u l-karriera tiegħek:

- **L-Iskema ta' Appoġġ għall-Arti**
- **L-Iskema ta' Appoġġ għall-Arti – Dritt għall-Kultura**
- **Il-Programm ta' Appoġġ għall-Aċċessibbiltà**
- **L-Iskema ta' Parteċipazzjoni Internazzjonali**
- **L-Iskema ta' Skambji Kulturali Internazzjonali**
- **L-Iskema għar-Riċerka u l-Iżvilupp Artistiku**
- **L-Iskema ta' Appoġġ għall-Iscreen**
- **Il-Premju tal-President għall-Kreattività**
- **L- Iskema għar-Riċerka u l-Iżvilupp Artistiku**

L-Iskema ta' Boroż ta' Studju fl-Arti f'Malta hija mmexxija mill-Unità tal-Boroż ta' Studju fi ħdan il-Ministeru għall-Edukazzjoni, Sport, Żgħażagħ, Riċerka u Innovazzjoni. Din l-iskema tippromwovi speċjalizzazzjoni professjonali fl-arti billi tgħin individwi b'talenti eċċezzjonali fl-oqsma rispetttivi tagħhom. Dawk li jixtiequ jkomplu

SKEMA TA' APPOĠĠ GĦAT-TAĦRIĠ U L-IŻVILUPP

SKEMA GĦALL-ARTI FL-ISKEJJEL

SKEMA TA' BOROŻ TA' STUDJU FL-ARTI F'MALTA

DAVID SERGE

Filmmaker

X'tagħmel eżattament bħala filmmaker?
Matul dawn l-aħħar 20 sena, kelli diversi rwoli fl-industrija tal-films, bil-kompetenza ewlenija tiegħi tkun fi tliet oqsma essenzjali: bħala ċinematografu, infassal il-lingwa u l-estetika viżwali ta' kull proġett; bħala camera operator, nikkollabora fuq produzzjonijiet internazzjonali miġbudin f'Malta; u bħala superviżur tal-effetti viżivi, nissorvelja l-vjaġġ kollu li jieħdu l-effetti viżivi, mill-istadju kunċettwali sar-realizzazzjoni tagħhom wara l-produzzjoni.

Kif bdejt tħobb il-film?
L-imħabba tiegħi għall-film għandha għeruqha fi tfuliti, grazzi għal nannuwi, li kellu ċinema żgħira privata moħbija fil-ġnien tad-dar. Fiha kien hemm projector 35mm u skrin. Kbirt ngħinu jgerbeb l-irkiekel tas-celluloid waqt li kien jurina xi film bejn il-ħbieb u l-familja. Għadni niftakarni msaħħar nara Indiana Jones and the Last Crusade u l-films oriġinali ta' Superman fuq l-iskrin kbir li kellu, bil-ħoss tal-film għaddej fil-projector ritmikament fl-isfond. Kont inħoss xi ħaġa taħkimni. Dawk il-mumenti bikrin f'ħajtin wassluni biex inħobb iċ-ċinema. Ħafna drabi kont inħossni qisni l-karattru Totò ta' Cinema Paradiso.

X'parir tagħti lil xi ħadd għadu jibda f'dan il-qasam?
L-industrija nbidlet drammatikament, u fi żmien qasir. Meta kont għadni nibda, ma kien hemm ebda taħriġ formali li stajt nieħu, ebda tagħlim fuq You Tube, u ebda direttur tal-fotografija li seta' jgħallimni. Kelli ngħallem lili nnifsi, nirrekordja episodji minn MovieMagic li kien jidher fuq it-televiżjoni, u nistudja b'mod ossessiv il-mod intern kif jaħdmu fuq is-settijiet tal-films biex nifhem l-"għaliex" wara kull deċiżjoni. Madankollu, waqt li l-għodda u r-riżorsi evolvew, nemmen li l-aktar ħaġa li għandek bżonn baqgħet l-istess: il-passjoni. Ebda skola tal-film jew kors ta' taħriġ ma jista' joħloq ġo fik dik il-ħeġġa tbaqbaq biex toħloq. Hija dik li trid tkun hemm mill-bidu nett. L-istess ħeġġa li lili imbuttatni 'l quddiem snin ilu għadha tbaqbaq sal-lum. Il-parir tiegħi huwa sempliċi: ibqa' sus wara dik il-passjoni bla waqfien. Ibqa' tgħallem, ibqa' kurjuż, u qatt tistenna permess biex tibda toħloq. Fil-vjaġġ tiegħi, qatt ma stħajt li naħdem fl-arti, u qatt ma tajt wisq kas ta' dawk li ddubitawni. Sija fil-ħajja, sija fl-arti, trid twitti l-mogħdija tiegħek inti stess.

"IBQA' SUS WARA DIK IL-PASSJONI BLA WAQFIEN. IBQA' TGĦALLEM, IBQA' KURJUŻ, U QATT TISTENNA PERMESS BIEX TIBDA TOĦLOQ."

l-istudji tagħhom f'dawn l-oqsma ta' arti espressivi: il-Belle Arti u d-Disinn, il-Fotografija, il-Moda, l-Arkitettura, iż-Żfin u l-Koreografija, il-Mużika, l-Istudji Teatrali, ir-Reċtar, il-Film, il-Kitba Kreattiva, jew kwalunkwe taħlita tagħhom huma mħeġġa japplikaw. Is-Sejħiet u r-Regolamenti jiġu ppubblikati kull sena fuq is-sit tagħhom.

Il-Ministeru għall-Edukazzjoni, Sport, Żgħażagħ, Riċerka u Innovazzjoni joffri boroż ta' studju oħra li jistgħu jsostnu l-mogħdija tal-karriera tiegħek fl-arti, li jibqgħu sejrin sa stadju postdottorali. Ħafna mill-boroż ta' studju tagħhom jaċċettaw applikanti ġodda matul it-tieni kwart ta' kull sena, madankollu inti mħeġġeġ tfittex matul is-sena sejħiet ġodda miftuħa.

Ikkunsidra skemi ta' finanzjament internazzjonali wkoll!

Ngħidu aħna, Is-Sejħiet tal-UE għal Finanzjament fis-Setturi Kulturali u Kreattivi. Barra minn hekk, jekk twieġeb għal ġabra ta' mistoqsijiet fuq il-pjattaforma online Creatives Unite: Funding, bħala professjonist jew membru ta' organizzazzjonijiet kulturali jew kreattivi tingħata ħarsa personalizzata dwar is-sorsi differenti ta' finanzjament li tista' taċċessa.

Il-programm tal-Ewropa Kreattiva huwa maqsum f'żewġ fergħat, il-Kultura u l-Midja, u huwa megħjun minn fergħa transsettorjali. Kull sena, jinħarġu u jiġu ppubblikati numru ta' sejħiet u opportunitajiet ta' finanzjament u Creative Europe Desk – Malta toffri gwida u konsulenza lill-applikanti prospettivi.

MEYR

SEJĦIET TAL-UE

CREATIVES UNITE

EWROPA KREATTIVA

Il-Kunsill Malti għall-Arti joħroġ opportunitajiet internazzjonali regolarment ukoll. Fittex is-sezzjoni 'Opportunitajiet' fuq is-sit tagħna.

KUNTATTI

INT FEJN INT

ITLOB L-GĦAJNUNA.

Kunsill Malti għall-Arti
strategy@artscouncil.mt

Konsulenza dwar il-Karriera
info@csm.edu.mt

Gwida għall-Karriera fil-Kulleġġ Malti għall-Arti, Xjenza u t-Teknoloġija
career.guidance@mcast.edu.mt

Konsulenza dwar il-Karriera fis-Segretarjat għall-Edukazzjoni Kattolika
rachele.muscat@maltadiocese.org

Euroguidance Malta
euroguidance.malta@ilearn.edu.mt

L-Istitut għall-Edukazzjoni
ife@ilearn.edu.mt

Jobsplus
jobsplus@gov.mt

Malta Career Guidance Association
info@mcga.org.mt

Is-Servizz Nazzjonali ta' Sapport lill-Iskejjel
nationalschoolsupportservices.mfed@gov.mt

Is-Servizz ta' Konsulenza għall-Istudenti fil-Ġ.F. Abela Junior College
advisory.jc@um.edu.mt

Is-Servizz ta' Konsulenza għall-Istudenti fil-GCHSS - Giovanni Curmi Higher Secondary
gchss.guidance@ilearn.edu.mt

Is-Servizz ta' Konsulenza għall-Istudenti fl-Università ta' Malta
sas@um.edu.mt jew tista' tagħmel appuntament fuq:
um.edu.mt/sas/appointments

LEE-N ABELA

Persuna Taħdem fit-Teatru

"NEMMEN FL-ESPERIMENTI. IDĦLILHOM. AGĦMEL IŻBALJI KEMM TRID. ĦOSS IL-FERITI. TITGĦALLEM BISS META THAMMEĠ IDEJK"

X'kien dak li wasslek tidħol speċifikament fid-dinja tat-teatru minn tant forom ta' arti differenti?
Għalija misteru għax bħala tifla t-teatru ma kienx parti minn ħajti. Meta kont iżgħar, ir-reċtar ma kienx meqjus bħala 'xogħol', u jiena ma kelli ebda mudell biex nimxi fuq il-passi tiegħu. Kont nirreċta għall-familja tiegħi u ħafna drabi kont niġi mċanfra għax kont 'nikkummidja' l-iskola, minflok niġi imbuttata biex naqbad din it-triq jew jeħduni fil-post ideali fejn nista' nesprimi ruħi. Imma b'xorti tajba, jiena nisma' biss minni nnifsi. Il-ġibda lejn l-arti kienet xi ħaġa li ma stajtx ninjora. Għalhekk, meta kbirt u ma bqajtx 'nikkummidja', ħassejt xi ħaġa nieqsa. Illum bħala persuna li taħdem fit-teatru, nilbes kull kappell li jiġi għal idejja: nirreċta, nidderieġi, nipproduċi. Xejn ma jżommni!

Fil-ħajja, jew aħjar, biex taqla' x'tiekol, tista' taħdem biss fit-teatru?
IVA, tista'! Imma żomm f'moħħok dan li ġej. Ix-xogħol fl-arti mhuwiex kollu ward u żahar. Il-qasam tal-arti huwa wieħed professjonali u biex tirnexxi trid l-istess ħeġġa, dixxiplina, u perseveranza li għandek bżonn fi kwalunkwe qasam ieħor. Għandek aktar ċans tirnexxi jekk tiddiversifika u tifrex il-ħiliet tiegħek, għal darb'oħra, bħal kull qasam ieħor. Ħajjet attriċi u dak li jidher fuq il-midja soċjali huma differenti daqs il-lejl u n-nhar. Tħallihomx jingannawk u tibda taħseb li bħala attriċi se jkollok l-aqwa karozzi u biljett dirett għal Beverly Hills. Attenta mill-fantasiji li jidhru fuq il-midja soċjali u l-pjattaformi online, u minflok staqsi mistoqsijiet aktar realistiċi. Ipprova kollox u kulma jiġi għal idejk, ikseb esperjenza – mur dak id-dramm, ipprova dak il-workshop. Ftakar, l-aqwa għalliema tiegħek huma l-esperimenti u l-iżbalji.

Fil-Kunsill Malti għall-Arti, irridu l-Arti tkun

FIL-QALBA TAL-FUTUR TA' MALTA.

Xprunati mill-impenn tagħna għad-drittijiet kulturali, ninvestu fl-arti biex insaħħu l-ekoloġija kreattiva u kulturali ta' Malta.

Xprunati mill-impenn tagħna għad-drittijiet kulturali, ninvestu fl-arti biex insaħħu l-ekoloġija kreattiva u kulturali ta' Malta. Il-kampanja ArtWorks hija ħolqa waħda f'katina twila ta' opportunitajiet imfassla mill-Kunsill Malti għall-Arti biex tgħin artisti stabbiliti u dawk li qed jitrawmu matul il-karriera tagħhom. Biha, inlaqqgħu diversità ta' oqsma strateġiċi, fosthom l-edukazzjoni u l-iżvilupp, l-investiment pubbliku, id-diversità u l-komunitajiet, kif ukoll l-intraprenditorija kreattiva. Għall-futur, żomm il-pjattaformi tal-Kunsill Malti għall-Arti qribek ħa ssib l-aħħar informazzjoni malajr.

artscouncilmalta.gov.mt

Ikkuntattjana
TG Complex, Suite 1, Level 1, Triq Il-Birrerija, Zone 3, Birkirkara, Malta

Ġenerali +356 2334 7201/02 / info.acm@artscouncil.mt
Finanzjament/Senserija +356 2334 7230 / fundinfo@artscouncil.mt
Komunikazzjoni comms@artscouncil.mt

KUNSILL
MALTI
GĦALL-ARTI